

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Bergen 30.juni 2013

Høringsuttalelse for Kulturutredningen 2014 (NOU 2013:4)

Museene i Nasjonalt nettverk for Fiskeri og kystkultur og Kystverkmusea har med interesse lest *Kulturutredningen 2014* og ønsker å komme med et innspill til høring:

Nettverksmuseumene støtter Kulturutredningens vektlegging av kulturens betydning for et levende demokrati og av at kultur bidrar til å styrke ytringsfriheten. Vi støtter Enger-utvalget i at det «utvidete kulturbegrepet» er modent for justering. En presisering av kulturbegrepet vil gjøre kulturpolitikken mer målrettet og tydeliggjøre hva man ønsker å prioritere. Vi er enige med utvalget i at idretten tas ut av kulturbegrepet og -budsjettet og at dette får konsekvenser for budsjett og regnskap på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Dette er i samsvar med utvalgets begrep «ytringskultur» som utvalget mener definerer og avgrenser det kulturpolitiske kulturbegrepet.

Budsjettmessige tiltak som momskompensasjon for frivillige humanitære organisasjoner bør også gå ut av kulturpolitikken.

Samfunnsrolle

Museenes oppgave er å bevare og formidle samfunnets materielle og immaterielle kulturarv. Museene representerer dessuten møteplasser og kulturarenaer som gir mulighet til meningsutveksling og offentlig samtaler, og til møter mellom ulike kulturelle og etniske grupper. Museene føler et særlig ansvar for å ivareta minoritetenes interesser. Det vil fremme arbeidet med inkludering av ulike grupper i kulturlivet.

Vi vil i denne sammenheng framheve kapittel 11.5 i Engerutvalgets utredning som er viet museenes *samfunnsrolle*, en rolle som oppleves av flere som utydelig. Det bør derfor legges opp til debatt om hva som skal være museenes *samfunnsoppdrag*.

Vi vil hevde at selv om dette har vært tema i alle de siste offentlige kulturpolitiske dokumenter, har det vært omtalt på ulikt vis. I St. meld nr 61 (1992–1993) *Kultur i tiden* blir

museenes rolle sterkt knyttet til vårt kulturvernansvar. I denne meldingen blir også museene sett på som viktige redskaper for kunnskapsoverføring og verdiformidling. I

museumsutredningen (NOU) *Museum, mangfold, minne, møtestad* fra 1996, ble det sterkt understreket at museene skulle være møtesteder og dialoginstitusjoner med særlig vekt på «samfunnsminnet». Igjen var det museenes rolle som kulturvernansvarlig som ble vektlagt.

I St. meld. Nr 24 *Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarven* (2008 – 2009) pekes det særlig på to samfunnsroller, nemlig bevaring og formidling. Felles for disse er at museene har mandat til og ansvar for å ta vare på, dokumentere og formidle vår kulturarv. I neste museums melding, St. meld. nr. 49 (2008–2009) heter det at «det er et overordnet mål at museene gjenspeiler det samfunnet de er en del av». I følge denne meldingen er museene altså viktige premissleverandører i et moderne demokratisk samfunn og skal ha en aktiv samfunnsrolle. I tillegg er det i de årlige tildelingsbrevene fra Kulturdepartementet at evalueringskriteriene innen forvaltning, formidling, forskning og nytenkning defineres.

I *Framtidas museum 2008–2009* hevdes det at museenes oppgave i samfunnet ikke er tydelig nok formulert. Strategiske dokumenter og føringene i budsjettsøknadene fra museumssektoren til Kulturdepartementet er førende for hvordan museene definerer sin samfunnsrolle. Det er viktig at det gis rom for ulike typer museer. I tråd med dette er det også viktig at det enkelte museum gis mulighet til å definere sin egen samfunnsrolle, i samarbeid med andre museer i de relevante faglige nettverkene. I Kulturutredningen står det at det er «viktig at grunnleggende museumsoppgaver ikke overlates til enkeltaktører, men at museumsfaglig utviklingsarbeid foregår nasjonalt, for eksempel *gjennom museenes faglige nettverk*». Dette understreker nødvendigheten av slike nettverk og at de får de tilstrekkelig med ressursene til å utføre denne oppgaven og arbeide med faglig utvikling.

På den annen side mener vi at det *ikke* er behov for mer statlig styring av museene. Derimot mener vi at det er forbedringspotensialer i dagens statistikk- og rapporteringssystem ved at blant annet stat, fylkeskommuner og kommuner samordner sine søknads- og rapporteringsskjema. I dag går det med svært mye tid til å utfylle ulike typer skjema fra de tre forvaltningsnivåene, selv om opplysningene som kreves stort sett er de samme.

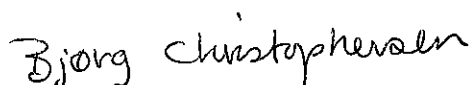
Vi er usikre på om den foreslåtte løsningen med å nedsette en komite til evaluering hvert fjerde år, er en bedre løsning enn dagens ordning! Nettverkene støtter utvalgets vurdering at *museumsreformen* hittil har vært mer organisatorisk enn faglig betont: Særlig i mange små og mellomstore museer har det vært og er det fortsatt et sterkt etterslep når det gjelder administrativ profesjonalitet. Reformens gjennomføring medførte dessuten i flere år store omstillingskostnader. Dette har i noen grad skjedd på bekostning av en styrking av det faglige arbeidet. Det er derfor nødvendig med en evaluering av museumsreformen innen fem år.

Forskning

Det er særlig viktig å styrke forskningsaktiviteten som en naturlig del av museenes virksomhet, nært knyttet til de konkrete forvaltnings- og formidlingsoppgavene. Dette er i tråd med signalene som ble gitt i Museumsmeldingen, St. meld. nr. 49 (2008–2009), der forskning var en av de «fire f-ene». Museenes samlinger gir grunnlag for mange temaer og fagfelt som bør dokumenteres og forskes på. For mange museer er det likevel ikke først og fremst interessant å forske på samlingene, men at vi som forvaltere og formidlere innen gitte fagfelt har behov for forskning på et mangfold av tema og problemstillinger som ikke blir fanget opp av andre forskningsinstitusjoner.

Det bør etableres støtteordninger gjennom Forskningsrådet, og museene må få mulighet til å søke midler gjennom Forskningsrådets programmer.

Vennlig hilsen

Bjørg Christophersen og Årstein Svihus

Nasjonalt nettverk for fiskerihistorie og kystkultur

Jo van der Eyden

Kystverkmusea